MEJ

مجله اخلاق پزشکی

دوره دوازدهم، شماره چهل‌وسوم، ۱۳۹۷

Journal Homepage: http://journals.sbmu.ac.ir/me

مقاله پژوهشی

بررسی میزان رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاران شاغل در مرکز آموزشی ـ درمانی الزهرا (س) اصفهان از دیدگاه بیماران

مینا تقی‌آبادی[۱]، سیده‌زهرا موسوی[۲]، سپیده بابایی[۳]، ام لیلا بهارلویی[۴]، محمد تاجیک[۵]، محسن شهریاری[۶*]

۱. مربی ، گروه اتاق عمل، عضو هیأت‌علمی دانشکده علوم پزشکی نیشابور، دانشگاه علوم پزشکی نیشابور، نیشابور، ایران

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

۳. دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

۴. دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

۵. دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری سالمندی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران.

۶. دانشیار، گروه پرستاری سلامت بزرگسالان، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری مامایی، دانشکده پرستاری مامایی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران. (نویسنده مسؤول)

اطلاعات مقاله

تاریخ دریافت: ۹۶/۰۸/۲۴

تاریخ پذیرش: ۹۷/۰۳/۲۳

تاریخ انتشار: ۹۸/۰۱/۲۵

واژگان کلیدی:

اخلاق حرفه‌ای

پرستاران

دیدگاه بیمار

* نویسنده مسؤول: محسن شهریاری

آدرس پستی: ایران، اصفهان، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، دانشکده پرستاری مامایی، مرکز تحقیقات مراقبت‌های پرستاری مامایی.

تلفن: 7500 792 313 98+

نمابر:

E-mail: shahriari@nm.mui.ac.ir

چکیده

زمینه و هدف: با توجه به این‌که اخلاق حرفه‌ای بخش مهمی از فرایند درمان بیمار را تشکیل می‌دهد، عدم توجه کافی به اصول صحیح به کارگیری آن می‌تواند منجر به بروز مشکلات عدیده‌ای همچون درمان نادرست، ناموفق و بروز معضلات قانونی گردد. از آنجا که رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاران از دیدگاه بیماران می‌تواند نکات مبهم و خطاهای شایع آن را آشکار نماید، مطالعه حاضر با هدف بررسی رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاران از دیدگاه بیماران بستری در بیمارستان الزهرا (س) اصفهان انجام شد.

مواد و روش‌ها: این یک مطالعه توصیفی ـ تحلیلی است که در سال ۱۳۹۲ بر روی ۲۴۴ نفر از بیماران در حال ترخیص از بخش‌های مختلف بیمارستان مذکور که به شیوه تصادفی انتخاب شده بودند، انجام شد. جهت سنجش رعایت اخلاق حرفه‌ای توسط پرستاران، از پرسشنامه خودساخته استفاده گردید.

یافته‌ها: میانگین سنی بیماران مورد مطالعه ۷/۱±۴۵/۲۵ سال بود. ۵۰/۴ درصد بیماران زن و ۴۹/۶ درصد مرد بودند. میانگین نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای توسط پرستاران از دیدگاه بیماران ۱۷/۹±۹۵/۶ با دامنه ۱۲۵-۴۴ بود و بر اساس آن رعایت اخلاق حرفه‌ای در ۴۵/۵ درصد عالی و در ۳۹/۳ درصد مطلوب و در ۱۵/۲ درصد در حد متوسط ارزیابی شد.

ملاحظات اخلاقی: درباره اهداف پژوهش و رعایت محرمانگی اطلاعات به شرکت‌کنندگان توضیح داده شده و رضایت آگاهانه کتبی جهت شرکت در مطالعه از آنان اخذ گردید.

نتیجه‌گیری: نتایج این مطالعه نشان می دهد که رعایت اخلاق حرفه ای پرستاران محیط پژوهش در سطح قابل قبولی قرار دارد که از مهم‌ترین علل آن می‌توان به آموزشی‌بودن محیط پژوهش، ارائه برنامه‌های آموزشی و بازآموزی توسط سیستم پرستاری و نظارت مستمر پرسنل پرستاری اشاره کرد.

تمامی حقوق انتشار این اثر، متعلق به مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق پزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی می‌باشد.

۱. مقدمه

اخلاق رفتارهای درست‌کارانه و بد انسانی را مورد بحث قرار می‌دهد و به انگیزه‌هایی که محرک رفتار هستند، مربوط می‌شود (۱). اخلاق پرستاری عبارت است از رعایت اخلاق حرفه‌ای در ارائه مراقبت‌های پرستاری، لذا رعایت اخلاق در عملکردهای فنی پرستاری از مسائل عام مراقبت، حساس‌تر و مهم‌تر است (۲). صاحب‌نظران معتقدند که اخلاق در درون ارائه خدمات پرستاری خوب جای گرفته و پرستار باید استانداردهای اخلاقی حرفه‌ای و اصول حرفه‌ای را که به طور ذاتی در یک ارتباط درمانی وجود دارند به کار بندد (۳).

خطاهای پزشکی یکی از مشکلات جدی در سلامت عمومی و تهدیدی برای ایمنی بیمار محسوب می‌شوند. مسأله ایمنی بیمار نقشی برجسته در مراقبت سلامت ایفا می‌کند. مطرح‌شدن روزافزون پرونده‌های خطای پزشکی در سطح جامعه باعث افزایش نگرانی نسبت به ایمنی ارائه خدمات سلامت گردیده و موجب شده است این موضوع اهمیت بیشتری پیدا کند (۴).

بر اساس تعریف انجمن پرستاری آمریکا، پرستاران باید فعالانه بر اساس کُدهای اخلاقی عمل نمایند تا بتوانند تأمین‌کننده مراقبت‌های مطلوب در فرآیند تصمیم‌گیری‌های بالینی باشند. بدین ترتیب اخلاقیات در امر ارائه مراقبت به عنوان یک بخش مهم شناخته شده است که به وسیله کُدهای اخلاقی و استانداردهایی که ارائه‌دهندگان مراقبت بر آن پای می فشارند حمایت می‌شود (۱، ۵). علی‌رغم این تأکیدات، معضلات اخلاقی به طور مکرر در اقدامات پرستاری رخ می‌دهند و این امری مهم است، چراکه پرستاران با مسأله مرگ و زندگی انسان‌ها سر و کار دارند.

مطالعات دادهکه چندین نمونه از خطاهای شایع در پرستاری وجود دارند که از این خطاها علاوه بر آسیبی که به بیمار وارد می‌کنند، می‌تواند همچنین به خود حرفه پرستاری نیز آسیب بزنند (۵).

با توجه به این‌که اخلاق حرفه‌ای بخشی مهمی از فرآیند درمان بیمار را تشکیل می‌دهد، عدم توجه کافی به اصول صحیح به کارگیری آن، می‌تواند منجر به بروز مشکلات عدیده‌ای همچون درمان نادرست، ناموفق یا ناقص و بالاخره بروز معضلات قانونی گردد.

اهمیت این مسأله چنان است که دقیق‌ترین دستورات مراقبتی، دارویی، بازتوانی و... بدون برقراری ارتباط مناسب میان پزشک و پرستار و آموزش صحیح و کافی در مورد نحوه مراقبت‌های بیمار، ممکن است نارسا و بی‌فایده برای بیمار باشد. مهم‌ترین راه پیشگیری از بروز اشتباه در ارائه مراقبت‌های پرستاری، دقت کافی و به کارگیری مهارت علمی و عملی لازم است.

متأسفانه آمار دقیقی در مورد اشتباهات و خطاهای پرستاری در کشور ما وجود ندارد، ولی عدم وجود آمار دلیل بر نبود اشتباه نبوده و خسارت ناشی از خطاهای پزشکی در بیمارستان‌های آموزشی بزرگ در ایالت متحده سالانه حدود ۵ میلیون دلار تخمین زده می‌شوند (۶).

بنابر گزارشی در سال ۱۹۹۹، سالیانه بین ۴۴ تا ۹۸ هزار بیمار بستری، جان خود را به علت خطاهای پزشکی از دست می‌دهند، در حالی که سالیانه بیش از ۱۶۰۰۰ مرگ در ایالت متحده آمریکا به علت ایدز، ۴۲۰۰۰ مرگ به علت سرطان سینه و ۴۳۰۰۰ مرگ ناشی از تصادفات می‌باشد، اما ۹۸۰۰۰ مرگ ناشی از اشتباهات پزشک است و هزینه این اشتباهات، در آمریکا بیش از ۷۶/۶ میلیون دلار در سال بوده است (۷)، لذا در شرایطی هر گونه خطا و اشتباه در ارائه مراقبت‌های پرستاری علاوه بر این‌که می‌تواند به عنوان یک کار غیر اخلاقی تلقی گردد، صدمات جبران‌ناپذیری را نیز به همراه دارد و از آنجایی که رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاران از دیدگاه بیماران می‌تواند نکات مبهم و خطاهای شایع آن را آشکار نماید، مطالعه حاضر با هدف بررسی رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاران از دیدگاه بیماران بستری در بیمارستان الزهرا (س) اصفهان انجام گردید.

۲. ملاحظات اخلاقی

درباره اهداف پژوهش و رعایت محرمانگی اطلاعات به شرکت‌کنندگان توضیح داده شده و رضایت آگاهانه کتبی جهت شرکت در مطالعه از آنان اخذ گردید.

۳. مواد و روش‌ها

این مطالعه یک مطالعه توصیفی ـ تحلیلی است که در سال ۱۳۹۵ در بیمارستان الزهرا (س) اصفهان انجام شد. جامعه آماری مورد مطالعه شامل بیماران بستری در بخش‌های مختلف بیمارستان مذکور در سال ۱۳۹۵ بودند.

معیارهای ورود به مطالعه شامل بیماران بستری، هوشیاری بیمار و توانایی پاسخگویی به سؤالات و موافقت فرد برای شرکت در مطالعه بود. همچنین مقرر گردید در صورت عدم تکمیل کامل پرسشنامه و عدم امکان رفع نقایص، بیمار از مطالعه خارج گردد.

حجم نمونه مورد نیاز مطالعه با استفاده از فرمول برآورد حجم نمونه جهت مطالعات شیوع و با در نظرگرفتن سطح اطمینان ۹۵٪، شیوع رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاری که در مطالعات دیگر، حدود ۳۵٪ برآورد شده (۸) و پذیرش میزان خطای ۰/۰۵ به تعداد ۲۴۴ نفر برآورد شد.

جهت سنجش رعایت اخلاق حرفه‌ای توسط پرستاران، از پرسشنامه خود ساخته استفاده گردید. به منظور بررسی روایی و پایایی پرسشنامه مذکور در ابتدا نظر ده نفر از متخصصین پرستاری و آمار در مورد روایی پرسشنامه اخذ شده و نظرات آنان اعمال گردید. جهت پایایی، پرسشنامه مذکور در ابتدا توسط ۲۰ نفر از بیماران تکمیل شد که برابر شاخص آلفای کرونباخ که ۰/۸۲ به دست آمد، از پایایی مطلوبی برخوردار بود. روش کار بدین‌صورت بود که با مراجعه پژوهشگر به بخش درآمد بیمارستان، از بین بیماران در حال ترخیص، در هر روز ۱۰ بیمار را به شیوه در دسترس از بخش‌های مختلف مورد مطالعه انتخاب کرده و پس از توجیه وی در مورد اهداف طرح و جلب رضایت آن‌ها برای شرکت در مطالعه، پرسشنامه رعایت اخلاق حرفه‌ای توسط پرستاران را به آنان تحویل و در مورد نحوه تکمیل آن، آموزش می‌داد و در صورت عدم توانایی بیمار در تکمیل پرسشنامه، بیمار از مطالعه خارج و فرد دیگری جایگزین آن می‌شد. در این مطالعه به منظور اجتناب از اثر بستری در بخش، بیماران پس از ترخیص از بخش مورد مطالعه قرار گرفتند. همچنین به بیماران تأکید گردید که ارائه اطلاعات در زمینه مورد مطالعه، کاملاً محرمانه بوده و اطلاعات به دست‌آمده به صورت کلی منتشر خواهد شد.

اطلاعات به دست‌آمده در نهایت وارد رایانه شده و به وسیله نرم‌افزار SPSS 22 و آزمون‌های آماری کای اسکویر، دقیق فیشر، آنالیز واریانس یک‌طرفه و همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

۴. یافته‌ها

در این مطالعه ۲۴۴ نفر از بیماران بستری در بخش‌های مختلف مرکز آموزشی درمانی الزهرا (س) مورد مطالعه و بررسی قرار گرفتند. میانگین سن بیماران مورد مطالعه ۱۷/۱±۴۵/۲۱ سال با دامنه ۹۳-۱۴ سال بود. ۱۲۳ نفر (۵۰/۴ درصد) بیماران، زن و ۱۲۱ نفر (۴۹/۶ درصد) مرد بودند. میانگین سنی زنان و مردان به ترتیب ۱۷±۴۵/۳۷ و ۱۷/۲۵±۴۵/۰۵ سال بوده و طبق آزمون T-test، تفاوت معنی‌داری بین دو جنس وجود نداشت (p=0.14). بیشترین تعداد بیماران بستری‌شده مربوط به بخش اورژانس با فراوانی ۳۰ نفر (۱۲/۳ درصد) و کم‌ترین بیماران از بخش پیوند با فراوانی ۴ نفر (۱/۶ درصد) بود. در جدول ۱، توزیع فراوانی تعداد بیماران بررسی شده به تفکیک هر بخش و توزیع سنی و جنسی آنان نشان داده شده است. بر حسب آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه، میانگین سن بیماران بر حسب بخش تفاوت معنی‌دار داشت (P<0.001). همچنین بر حسب آزمون دقیق فیشر، توزیع جنسی بیماران بر حسب بخش نیز اختلاف معنی‌دار داشت (P<0.001).

جدول ۱: توزیع مشخصات دموگرافیک بیماران به تفکیک بخش

بخش	تعداد بیماران (٪) تعداد	میانگین سنی بیماران	توزیع جنسی	
			زن	مرد
اورژانس	۳۰(۱۲/۳)	۴۶/۶±۱۷/۴	۱۹(۱۵/۴)	۱۱(۹/۱)
جراحی پلاستیک	۶(۲/۵)	۳۸±۱۲/۱	۴(۳/۳)	۲(۱/۷)
عفونی	۱۰(۴/۱)	۶۳/۶±۲۱/۸	۲(۱/۶)	۸(۶/۶)
جراحی توراکس	۱۲(۴/۹)	۴۵/۳±۱۰/۴	۴(۳/۳)	۸(۶/۶)
جراحی مردان	۹(۳/۷)	۴۱/۹±۱۱/۴	۰(۰)	۹(۷/۴)
پیوند	۴(۱/۶)	۴۵/۸±۱۴	۳(۲/۴)	۱(۰/۸)
ریه	۲۵(۱۰/۲)	۴۵/۳±۱۵/۹	۱۳(۱۰/۶)	۱۲(۹/۹)
قلب	۱۹(۷/۸)	۴۱/۵±۱۷/۳	۹(۷/۳)	۱۰(۸/۳)
اورولوژی	۱۰(۴/۱)	۵۱±۱۳/۱	۱(۰/۸)	۹(۷/۴)
نفرولوژی	۲۲(۹)	۴۹/۱±۱۶/۲	۱۶(۱۳)	۶(۵)
گوارش	۱۱(۴/۵)	۴۶/۸±۱۶	۶(۴/۹)	۵(۴/۱)
زنان و زایمان	۱۱(۴/۵)	۳۶/۱±۸/۷	۱۱(۸/۹)	۰(۰)
جراحی زنان	۱۵(۶/۱)	۵۱/۱±۲۴/۴	۱۵(۱۲/۲)	۰(۰)
نورولوژی	۱۳(۵/۳)	۵۱/۵±۱۹/۲	۷(۵/۷)	۶(۵)
جراحی عروق	۱۷(۷/۴)	۴۴/۱±۱۷/۴	۶(۴/۹)	۱۱(۹/۱)
جراحی اعصاب	۱۸(۷/۴)	۳۸/۹±۱۳/۶	۷(۵/۷)	۱۱(۹/۱)
ارتوپدی مردان	۱۲(۴/۹)	۲۹/۸±۱۱/۵	۰(۰)	۱۲(۹/۹)
P	۲۴۴(۱۰۰)	۰/۰۰۲	<۰/۰۰۱	

میانگین نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای توسط پرستاران از دیدگاه بیماران ۹۵/۶±۱۷/۹ با دامنه ۱۲۵-۴۴ بود و بر اساس آن، رعایت اخلاق حرفه‌ای در ۱۱۱ نفر (۴۵/۵ درصد) عالی، در ۹۶ نفر (۳۹/۳ درصد) مطلوب و در ۳۷ نفر (۱۵/۲ درصد) در حد متوسط ارزیابی گردید. بالاترین نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای مربوط به بخش اورولوژی با میانگین ۱۱۰/۲±۱۳/۸ و پایین‌ترین امتیاز، مربوط به بخش قلب با میانگین ۸۷/۴±۲۲ بود و طبق آزمون آنالیز واریانس یک‌طرفه، میانگین نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای بر حسب بخش اختلاف معنی‌دار داشت (نمودار ۱). میانگین نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاران از دیدگاه بیماران زن و مرد به ترتیب ۹۴/۵±۱۸/۴ و ۹۶/۷±۱۷/۴ بود و طبق آزمون T-test، اختلاف معنی‌داری بین دو جنس وجود نداشت (p=0.36). در نمودار ۲، توزیع نمره رعایت اخلاق حرفه از دیدگاه زنان و مردان نشان داده شده است. همچنین بر حسب آزمون همبستگی پیرسون، بین سن بیمار و نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاران یک همبستگی ضعیف به میزان ۰/۰۵ وجود داشت که از نظر آماری معنی‌دار نبود (p=0.4). در نمودار ۳، همبستگی بین سن و نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای نشان داده شده است.

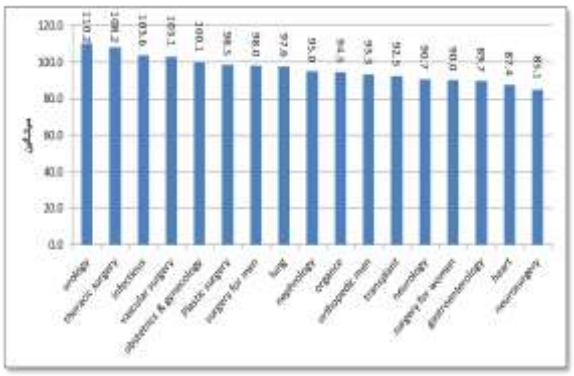

نمودار ۱: میانگین نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای بر حسب بخش

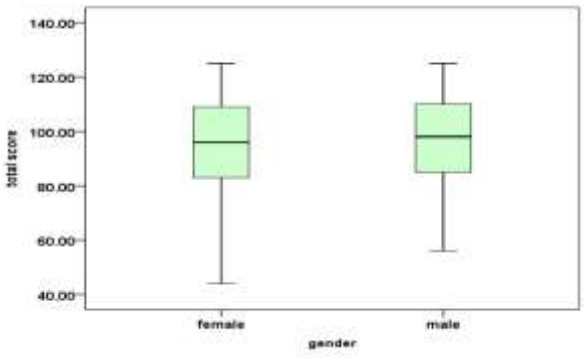

نمودار ۲: میانه، دامنه و صدک ۲۵٪ و ۷۵٪ نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای به تفکیک جنس

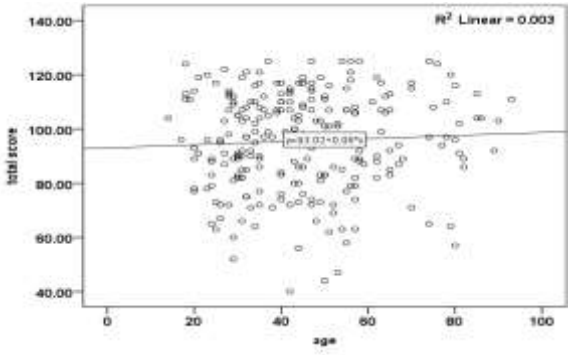

نمودار ۳: همبستگی بین نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاران با سن بیماران

در جدول ۲، توزیع فراوانی سطح نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای بر حسب گروه سنی، جنس و بخش نشان داده شده است. انجام آزمون‌های کای اسکویر نشان داد توزیع فراوانی سطح نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای بر حسب گروه سنی و جنس بیماران اختلاف معنی‌دار نداشته (P>0.05)، ولی بر حسب بخش بستری تفاوت معنی‌دار دارد (p=0.048).

جدول ۲: توزیع فراوانی سطح نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای بر حسب سن و جنس بیماران و بخش بستری

متغیر	سطح نمره سطح	عالی	مطلوب	متوسط	P
گروه سنی	زیر ۳۰ سال	۱۸(۱۶/۲)	۱۹(۱۹/۸)	۸(۲۱/۶)	۰/۷۹
	۳۰-۳۹ سال	۲۳(۲۰/۷)	۲۵(۲۶)	۷(۱۸/۹)	
	۴۰-۴۹ سال	۲۸(۲۵/۲)	۱۸(۱۸/۸)	۹(۲۴/۳)	
	۵۰-۵۹ سال	۲۰(۱۸)	۱۶(۱۶/۷)	۹(۲۴/۳)	
	۶۰ سال و بالاتر	۲۲(۱۹/۸)	۱۸(۱۸/۸)	۴(۱۰/۸)	
جنس	زن	۵۴(۴۸/۶)	۵۰(۵۲/۱)	۱۹(۵۱/۴)	۰/۸۸
	مرد	۵۷(۵۱/۴)	۴۶(۴۷/۹)	۱۸(۴۸/۶)	
بخش	اورژانس	۱۳(۱۱/۷)	۱۲(۱۲/۵)	۵(۱۳/۵)	۰/۰۴۸
	جراحی پلاستیک	۴(۳/۶)	۲(۲/۱)	۰(۰)	
	عفونی	۵(۴/۵)	۵(۵/۲)	۰(۰)	
	جراحی توراکس	۱۰(۹)	۲(۲/۱)	۰(۰)	
	جراحی مردان	۵(۴/۵)	۳(۳/۱)	۱(۲/۷)	
	پیوند	۲(۱/۸)	۲(۲/۱)	۰(۰)	
	ریه	۱۳(۱۱/۷)	۷(۷/۳)	۵(۱۳/۵)	
	قلب	۸(۷/۲)	۵(۵/۲)	۶(۱۶/۲)	
	اورولوژی	۸(۷/۲)	۲(۲/۱)	۰(۰)	
	نفرولوژی	۸(۷/۲)	۱۲(۱۲/۵)	۲(۵/۴)	
	گوارش	۳(۲/۷)	۶(۶/۳)	۲(۵/۴)	
	زنان و زایمان	۶(۵/۴)	(۳/۱)	۲(۵/۴)	
	جراحی زنان	۴(۳/۶)	۸(۸/۳)	۳(۸/۱)	
	نورولوژی	۴(۳/۶)	۷(۷/۳)	۲(۵/۴)	
	جراحی عروق	۱۲(۱۰/۸)	۳(۳/۱)	۲(۵/۴)	
	جراحی اعصاب	۳(۲/۷)	۹(۹/۴)	۶(۱۶/۲)	
	ارتوپدی مردان	۳(۲/۷)	۸(۸/۳)	۱(۲/۷)	

.

۵. بحث

هدف کلی از انجام این مطالعه، تعیین وضعیت رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاران شاغل در مرکز آموزشی درمانی الزهرای اصفهان در سال ۱۳۹۵ از دیدگاه بیماران بود. در این مطالعه ۲۴۴ نفر از بیماران بستری در بخش‌های مختلف بیمارستان به گونه‌ای انتخاب شدند که از تناسب سنی و جنسی و محل بستری مناسبی برخوردار باشند، البته توزیع سنی و جنسی بیماران مورد مطالعه بر حسب بخش بستری اختلاف معنی‌دار داشت که این موضوع، مربوط به نوع بخش و نوع بیماری افراد بوده و ارتباطی به سوگیری در مطالعه ندارد.

میانگین نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای توسط پرستاران از دیدگاه بیماران ۱۷/۹±۹۵/۶ بود و با توجه به ماکزیمم امتیاز قابل اکتساب (۱۲۵)، پرستاران مورد مطالعه حدود ۷۷٪ انتظارات بیماران را در زمینه اخلاق حرفه‌ای اخذ نموده‌اند و با توجه به این‌که حدود ۸۵٪ پرستاران، مقید به رعایت اخلاق حرفه‌ای بوده‌اند، می‌توان اذعان نمود که این مرکز، در زمینه اخلاق

حرفه‌ای پرستاری دارای جایگاه مناسبی می‌باشد که از علل عمده آن می‌توان به آموزشی‌بودن مرکز اشاره نمود، بدین معنی که به علت حضور اتندینگ و دانشجویان رشته‌های مختلف پزشکی از یکسو و نظارت‌هایی که به طور مستمر توسط سیستم‌های آموزشی اعم از پزشکی و پرستاری از بیمارستان‌های آموزشی انجام می‌گیرد پرستاران، ملزم به رعایت مسائل مربوط به اخلاق حرفه‌ای در تمام زمینه‌ها می‌باشند. از طرف دیگر، ارائه برنامه‌های آموزشی و بازآموزی توسط سیستم پرستاری و نظارت روتین و روزمره بر آن نیز اهرمی جهت توانمندسازی پرستاران در حیطه اخلاق حرفه‌ای می‌باشد.

بر اساس نتایج به دست‌آمده از مطالعه ما، میانگین نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای بر حسب بخش، اختلاف معنی‌دار داشت که از مهم‌ترین عوامل مؤثر در آن، می‌توان به تخصصی‌بودن بخش‌های بیمارستان اشاره نمود. از طرف دیگر، برخی بخش‌هایی مانند اورلوژی، پیوند، نفرولوژی، جراحی توراکس و جراحی عروق به جهت وضعیت خاص بیماران، ارائه مراقبت‌های پرستاری در آن‌ها بسیار با اهمیت بوده و کم‌ترین بی توجهی و مسامحه ممکن است لطمات جبران‌ناپذیری را بر بیمار و سیستم درمان تحمیل نماید، لذا پرستاران شاغل در این بخش‌ها، معمولاً از زبده‌ترین و کارآزموده‌ترین پرسنل پرستاری انتخاب می‌شوند.

در ارتباط با رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاری، تاکنون مطالعات متعددی در مراکز و رشته‌های مختلف به انجام رسیده است. به عنوان مثال، در مطالعه معارفی و همکاران در سال ۱۳۹۲، که دیدگاه ۱۶۰ پرستار و ۵۰۴ بیمار بستری در بیمارستان‌های آموزشی وابسته به دانشگاه علوم پزشکی جهرم را مورد بررسی قرار داد. از دیدگاه بیماران، در بعد مسؤولیت‌پذیری ۴۰٪، در بعد ارتقای کیفیت مراقبت از بیماران ۴۵٪ و در بعد احترام به بیمار ۶۹٪ معیارهای اخلاق حرفه‌ای رعایت شده است (۱۰). در نتایج مطالعه خندان و همکاران بیان شده که آگاهی پرستاران جهت استفاده از کدهای اخلاقی کافی نیست، همچنین در کل ضعف آگاهی در تمام زمینه‌ها در کادر پرستاری به چشم می‌خورد که نیاز به تأمل و برنامه‌ریزی برای رسیدن به میزان آگاهی کافی و ایده آل امری ضروری است. (۴). در مطالعه انجام شده توسط مارنانی و همکاران در سال ۱۳۹۱ که به تعیین دیدگاه پرستاران و بیماران از رعایت اخلاق پرستاری در یکی از بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه علوم پزشکی تهران پرداخته‌اند بیان شده است که در میزان رعایت اصول اخلاقی از دیدگاه پرستاران و بیماران در این بیمارستان تفاوت معنی‌داری وجود دارد و میانگین میزان رعایت اصول اخلاق پرستاری از دیدگاه بیماران کم‌تر می‌باشد (۱۱).

نصیرانی در مطالعه‌ای با عنوان بررسی رعایت حقوق بیمار از دیدگاه پرستاران شاغل در بیمارستان‌های شهر یزد، نشان داد که بیماران از رعایت حقوقشان توسط پرستاران راضی نبودند که وی علت را ناکافی‌بودن آگاهی پرستاران نسبت به اصول اخلاقی و حقوق مراقبتی بیان می‌کند (۱۲) وگارا در مطالعه‌ای با هدف بررسی رعایت حقوق بیمار در رابطه با حریم شخصی و شأن بیماران به این نتیجه رسید که پرستاران آگاهی کمی در این زمینه داشته و بر لزوم و اهمیت ارتقای آگاهی پرستاران از طریق برنامه‌های بازآموزی تأکید می‌نماید (۱۳).

بر اساس نتایج به دست‌آمده از این پژوهش، میانگین نمره رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاران، بر حسب سن و جنس بیماران تفاوت معنی‌دار نداشت که این موضوع نیزیافته‌ای مثبت در صحت نتایج بدست آمده می‌باشد و می‌تواند در حیطه‌های مختلف پرستاری از جمله مدیریت خدمات پرستاری، آموزش در پرستاری و پژوهش در پرستاری مورد بهره‌برداری قرار گیرد و از طرف دیگر، ارائه‌دهندگان خدمات سلامت نیز می‌توانند با بهره‌گیری از نتایج این طرح و بررسی جزئیات آن، برای کاهش خطاهای پرستاری و اصلاح نقاط ضعف و تقویت نکات مثبت اقدام نموده و از آنجا که بیشترین واحدهای تخصصی و فوق تخصصی پزشکی در این بیمارستان موجود می‌باشد، می‌توان از نتایج آن در اکثریت زمینه‌های

پرستاری بهره جست، لذا پیشنهاد می‌شود که مدیران پرستاری و سوپروایزرهای آموزشی با بررسی وضعیت رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاران مربوط به خود، در زمینه افزایش عملکرد کارکنان با برنامه‌های آموزش ضمن خدمت و تهیه مواد آموزشی، برنامه‌ریزی لازم را به عمل آورند و از طرف دیگر، رضایت کارکنان پرستاری در زمینه رضایت از شغل و امکانات رفاهی و فنی و برنامه تأمین نیروی انسانی بر اساس متوسط اشغال تخت در بخش از مواردی است که بایستی مورد توجه کافی قرار گیرد.

۶. نتیجه‌گیری

نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که پرستاران درصد قابل توجهی از انتظارات بیماران در زمینه اخلاق پرستاری حرفه‌ای را برآورده نموده بودند و با توجه به این‌که حدود ۸۵٪ پرستاران، مقید به رعایت اخلاق حرفه‌ای بوده‌اند، می توان بیان کرد که تعهد پرستاران نسبت رعایت اخلاق حرفه‌ای پرستاری در سطح قابل قبولی قرار دارد. آموزشی‌بودن محیط مورد پژوهش، ارائه برنامه‌های آموزشی و بازآموزی توسط سیستم پرستاری و نظارت مستمر پرسنل پرستاری می‌توانند از مهم‌ترین رویکردها در راستای ارتقای تعهد پرستاران نسبت رعایت اخلاق حرفه‌ای باشد.

۷. تقدیر و تشکر

نویسندگان این مقاله از همکاری پرسنل پرستاری بیمارستان الزهرای اصفهان در انجام این پژوهش مراتب تشکر و قدردانی خود را اعلام می‌دارند.

۸. سهم نویسندگان

کلیه نویسندگان در همه مراحل طرح اعم از نگارش، جمع‌آوری اطلاعات، تجزیه و تحلیل سهیم بوده‌اند.

۹. تضاد منافع

تضاد منافع وجود ندارد.

References

1. Giltinane CL. Leadership styles and theories. *Nursing Standard* 2013; 27(41).

2. Mahdiyoun SA, Pooshgan Z, Imanipour M, Razaghi Z. Correlation between the Nurses, Moral Sensitivity and the Observance of Patients' Rights in ICUs. *Medical Ethics Journal* 2017; 11(40): 7-14.

3. Sutcliffe H. Understanding the NMC code of conduct: a student perspective. *Nursing Standard* (through 2013) 2011; 25(52): 35-40.

4. Aitamaa E, Leino-Kilpi H, Puukka P, Suhonen R. Ethical problems in nursing management: the role of codes of ethics. *Nursing Ethics* 2010; 17(4): 469-482.

5. Grober ED, Bohnen JM. Defining medical error. *Canadian Journal of Surgery* 2005; 48(1): 39-47.

6. Tefagh M, Nikbakht Nasrabadi A, Mehran A, Din Mohammadi N. The effect of the professional ethics compliance in medical orders applying by nurses. *Hayat* 2004; 10(4): 77-85.

7. Leape LL. Error in medicine. *Jama* 1994; 272(23): 1851-1857.

8. Johnson J, Booman L. Drug-related morbidity and mortality. *Journal of Managed Care Pharmacy* 1996; 2(1): 39-47.

9. Brunner LS. Brunner & Suddarth's textbook of medical-surgical nursing. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins; 2010.

10. Moarefi Tat F, Abbaszadeh A, Alavi Majd H. A Survey on Patients Views on Nurses' Compliance with Professional Ethics Codes in Jahrom Medical Sciences Hospitals. *Bioethics* 2013; 10(3): 35-57.

11. Marnani Barati A, Ghurchiani F, Gorji HA, Khatami Firuzabadi MA, Haghani H, Gholdust Marandi F. Observance of Nursing Ethics by Nurses & Patients Viewpoints in a Therapeutic Hospital in Tehran University of Medical Sciences. *Medical Ethics Journa* 2012; 23(7): 63-79. [Persian]

12. Nasiriani K, Farnia F, Nasiriani F. Study of respecting patients rights from nurses point of view employed in Yazd hospitals. *IJFM* 2007; 13(1): 7-33.

13. Woogara J. Patients' rights to privacy and dignity in the NHS. *Nursing Standard* (through 2013) 2005; 19(18): 33-38.

MEJ
Medical Ethics Journal
2018; 12(43): e13
Journal Homepage: http://journals.sbmu.ac.ir/en-me

ORIGINAL RESEARCH

Use of Professional Ethics among Nurses Working in Alzahra Hospital in Isfahan: From Patients' Perspective

Mina Taghiabadi[1], Seyede Zahra Musavi[2], Sepideh Aghababaei[3], Ommeleila Baharlloei[4], Mohammad Bagher Tajik[5], Mohsen Shahriari[6]*

1. Department of nursing & operating room.Faculty member of Neyshabur University of medical sciences, Neyshabur university of Medical Sciences, Neyshabur, Iran.
2. MSc Student in Nursing Geriatric, school of Nursing and Midwifery, Isfahan university of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
3. MSc Student in Nursing Geriatric, school of nursing and midwifery, Isfahan university of Mmedical Sciences, Isfahan, Iran.
4. MSc Student in Nursing Geriatric, school of nursing and midwifery, Isfahan university of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
5. MSc Student in Nursing Geriatric, school of nursing and midwifery, Isfahan university of Medical Sciences, Isfahan, Iran.
6. PhD, Associate professor, Nursing & Midwifery Care Research Center, school of Nursing and Midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran.

ARTICLE INFORMATION

Article history:
Received: *15 November 2017*
Accepted: *13 June 2018*
Published online: *14 April 2019*

Keywords:
Professional Ethics
Nurse Staff
Patients' Perspective

* **Corresponding Author:** Mohsen Shahriari
Address: Nursing & Midwifery Care Research Center, faculty of nursing and midwifery, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran
Postal Box: 36
Tel: +98 3137927500
Email: shahriari@nm.mui.ac.ir

ABSTRACT

Background and Aim: Since professional ethics are important parts of treatment process, lack of attention to the right principles of using these could lead to many problems including improper and unsuccessful treatment, and also legal dilemmas. Adherence to professional ethics in nursing from patients' point of view could reveal unclear issues and common errors; therefore, the present study was conducted to examine the degree nurses working in Alzahra Hospital adhere to professional ethics in practice from patients' perspective.

Materials and Methods: This is a descriptive-analytical study performed in 2015 among 244 randomly selected patients being discharged from various wards of the Alzahra Hospital. A self-structured questionnaire was used to measure use of professional ethics among nurses. Statistical analysis was performed using descriptive and analytical tests.

Findings: The mean age of participants was 45.25±7.1 ranging from 14 to 93. 123 women (50.4%) and 121 men (49.6%) were included. The mean score of professional ethics adherence among nurses from patients' point of view was 95.6±17.9 ranging from 44 to 125. Based on this result, use of professional ethics was estimated to be excellent among 111 individuals (45.5%), optimal among 96 persons (39.3%) and moderate among 37 nurses (15.2%).

Ethical Considerations: participation in the study was optional and informed written consent was obtained from patients to participate in the study. In addition, the information confidentiality of the participants was observed.

Conclusion: The results of this study indicate that observance of the nurses' professional ethics in the research environment is at an acceptable level and the important causes includes of the educational environment of the research, the provision of educational programs and retraining by the nursing system and continuous monitoring of nursing personnel.

© Copyright (2018) Medical Ethics and Law Research Center, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran.

Cite this article as: Taghiabadi M, Musavi SZ, Aghababaei S, Baharlloei O, Tajik MB, shahriari M. Use of Professional Ethics among Nurses Working in Alzahra Hospital in Isfahan: From Patients' Perspective. *Med Ethics J.* 2018; 12(43): e13.

This open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution NonCommercial 4.0 License (CC BY-NC 4.0).